
Projev prof.Františka Janoucha k 30. výročí Charty 77

Projev prof.Františka Janoucha k 30. výročí Charty 77

Přátelé,

neměl jsem možnost podepsat Chartu 77, protože mě úřady na jaře 1975 zbavily československého občanství.

Přesto jsem v exilu prožíval hnutí Charty 77, její boj, postoje, dokumenty, všechna zatýkání, věznění i všechny šikany stejně intenzivně, jako bych byl stále mezi vámi.

Když byl táta za nacismu zatčen a vězněn v Auschwitzu, Mauthausenu a KL Loibl Pass, přicházeli k nám domů známí i neznámí lidé a přinášeli peníze, jídlo, vzácné jižní ovoce, čokoládu, kávu. To pomáhalo přežít nejen nám, ale i tátovi, kterému máma posílala neúnavně balíky do koncentráků. Tato zkušenost z dětství či mládí, tedy důležitost lidské solidarity a pomoci, zůstala zabudována v mém genetickém kódu. Asi proto vznikla Nadace Charty 77. K jejímu úspěchu však hlavně přispěla nejen fantastická činnost Charty 77, ale i neuvěřitelná vlna represí, kterou strana a vláda proti chartistům zahájily, jejich neomalenost a stupidnost. Na Západě toho byly plné noviny a lidé chtěli nějak projevit svou solidaritu.

Pomáhat Vám, jakkoliv málo to bylo, a vzdávat hold vám a všemu zač jste se zasazovali, bylo v mém životě událostí, kterou s láskou chovám ve svém srdci.

(To have helped you, however little and saluted you, and all you stand for, was a moment in my writing life which I cherish.)

Těmito slovy odpověděl 29.5. 1983 Samuel Beckett na dojemný dopis Václava Havla, který mu napsal po propuštění z vězení. Zprostředkoval jsem tuto korespondenci a proto jsem si dovilil použít krásnou Beckettovu větu: nic lepšího a krásnějšího bych určitě nebyl schopen napsat.

Charta 77 představovala velkou a světlou stránku našich moderních dějin. U příležitosti jejího 30. výročí se zamýšlíme nad stopou, nad odkazem, jaký Charta 77 zanechala v historii naší země a v jejích občanech, v našich srdcích i v našem myšlení.

Po bitvě je každý voják generálem a perfektně ví, co se mělo udělat jinak či lépe.

Honza Ruml by jistě dnes vedl trochu jinak a doufám že rázněji očistil „své“ ministerstvo vnitra. Petr Uhl by možná nezrušil hned po revoluci „svůj“ fantastický VONS, protože dnes, skoro 18 let po sametové době ví, že policie, státní zastupitelství a soudy jsou stále ještě plné starých komunistických kádřů a móresů, lidí, kteří neuměli, ale ani nechtěli změnit svůj pracovní styl, zvyky, myšlení. A Václav Havel by možná více využíval svou ohromnou morální autoritu, aby se vývoj věcí ubíral někdy trochu jiným směrem, někdy trochu rychleji, někdy pomaleji.

Ale nebudu se zabývat filosofováním a planým moralizováním. Místo toho se s vámi chci podělit o jeden náš, doufám že společný, problém.

Mám na mysli kauzu Dr. Yekty Uzunoglu. Vidím ji jako špičku ledovce, která trčí nad hladinou. Kolik podobných lidských tragédií je skryto pod hladinou, nevím. Asi to neví nikdo. Ale zcela určitě jich není málo. My, občané této země, chartisté i nechartisté, prostě všichni, za ně neseme svůj díl občanské odpovědnosti.

Shodou okolností causa Uzunoglu začala přesně před 12 lety a 6 měsíci.

13. září 1994 byl totiž kurdský lékař, publicista a podnikatel v Praze zatčen, držen 2 a půl roku ve vazbě, mučen, ponižován. Do dnešního dne se neuvěřitelně táhne soudní řízení s ním. Účastním se těch líčení pravidelně. Nejotřesnější závěr Advokáta chudých (napsal jsem pod tímto pseudonymem v sedmdesátých let pár tuctu komentářů, které kolovaly v samizdatu a byly uveřejněny v zahraničních „nepřátelských“ tiskovinách) je, že ty staré, komunistické struktury, způsoby myšlení a zvyky v policii, v soudech, v prokuraturách stále ještě existují, jsou ve spojení a snaží se zabránit spravedlnosti.

Před rokem skupina českých osobností uveřejnila otevřený dopis „Žalujeme“ a poukázala na neuvěřitelnou paralelu kauzy Uzunoglu s jedním velkým evropským justičním skandálem, s případem Alfréda Dreyfuse. Dreyfus byl zatčen přesně o sto let dříve (tedy 13.září 1894) – ale již po necelých dvanácti letech byl plně rehabilitován a francouzským prezidentem vyznamenán nejvyšším francouzským řádem Legion D' Honeur.

Tenkrát ale ještě nebyly ani psací stroje, počítače, kopírovací aparáty, printery, elektronická pošta a trysková letadla. Psalo se husími brky, na stolech byly kalamáře a nejrychlejším dopravním prostředkem byl možná stále ještě poštovní holub. Dvanáct let na počátku třetího tisíciletí je proto mnohonásobně déle, než před sto lety.

Otevřený dopis „Žalujeme“ měl velkou publicitu, ale změnil málo. Vyzkoušeli jsme v kauze Uzunoglu snad všechno. Nic nepomáhá.

Paní Jelena Bonnerová-Sacharovová spolupodepsala dopis „Žalujeme“ a dala souhlas ke svolání mezinárodního Sacharovského tribunálu, který by tento skandál projednal a odsoudil. Jsme rozhodnutí se do toho pustit, ale stále trochu

váháme. Jak ostudné by bylo pro naši zemi octnout se na stejném pranýři jako kdysi Brežněvův nebo Husákův zločinný režim.

Pan Dr. Uzunoglu je Kurd, jehož obě babičky byly arménské holčičky zachráněné při velké turecké genocidě z roku 1915. Takže v jeho žilách proudí nejen hrdá kurdská ale i hrdá arménská krev. Kurdů je roztroušeno po světě 35 miliónů, Arménů nejméně 12 milionů. Nechtěl bych, aby se společně rozzlobili na Čechy, na jejich Česko a na jejich čecháčkovské politiky a poměry v justici. Svolání mezinárodního Sacharovského tribunálu je vážnou záležitostí. Dr. Uzunoglu chce před tímto krokem vyzkoušet ještě jeden klasický a osvědčený prostředek boje s bezprávím: HLADOVKU. Nemohu a ani nechci mu v tom bránit. Hladovka bude zahájena dnes, 13.3.2007, ve 22.00 v Pražské křižovatce.

S Dr. Yektou Uzunoglu budou solidárně hladovět čeští politici, intelektuálové, spisovatelé, chartisté. Tato hladovka a jiné protestní akce se možná rozšíří i na jiná evropská města. Dnes s ním bude 24 hodin solidárně hladovět německý novinář Markus Pape a já.

Nakonec ještě dvě poznámky: pokud někdo chce připojit svůj podpis k otevřenému dopisu „Žalujeme“, může tak učinit dnes večer stejným způsobem, jako jste podepisovali základní Prohlášení Charty 77. Stačí napsat: připojuji se k dopisu „Žalujeme“ na čtvrtku papíru, kterou spolu s textem otevřeného dopisu najdete v této místnosti. Pokud se někdo chce symbolicky na 24 hodin připojit k hladovce, na stejném místě najdete instrukce jak postupovat.

František Janouch

Projev na shromáždění u příležitosti 30. výročí Charty 77, Pražská křižovatka, 13.3.2007